



DANES-PICTA.COM

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19



# AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH  
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW



JAWNE

Egz. nr 1

Plk doc. dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ  
Kpt. dr inż. Grzegorz WISNIEWSKI

## WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DYWIZJI W OBRONIE

SKRYPT

55468

WARSZAWA

LUTY

1986



Colour Chart #13

DANES-PICTA.COM

# AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH  
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW



JAWNE

Egz. nr 1

Płk doc. dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ  
Kpt. dr inż. Grzegorz WISNIEWSKI

## WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DYWIZJI W OBRONIE

SKRYPT

55468

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH  
KATEDRA TAKTYKI TYŁOW

JAWNE

ASG WP wewn. 3979/86



Egz.nr... 1

ZATWIERDZAM  
SZEFA KATEDRY TAKTYKI TYŁOW

/-/ gen.bryg. Z. KAMINSKI



Płk doc.dr hab. Wiesław WOJTOWICZ  
Kpt.dr Grzegorz WISNIEWSKI

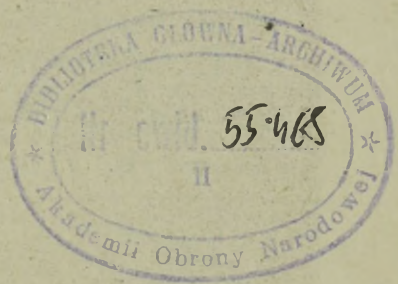
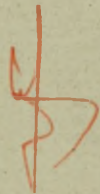
WŁAŚCIWOŚCI ZAREZPIECZENIA TYŁOWEGO DYWIZJI  
W OBRONIE

Skrypt

*W. K.*

*Europejskim*

*05. M. 2002.*



## Spis treści

	Strona
WSTĘP .....	3
1. WARUNKI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DYWIZJI W OBRONIE .....	3
1.1. Warunki przejścia dywizji do obrony .....	3
1.2. Rola, miejsce i zadania dywizji w obronie .....	5
1.3. Możliwości oddziaływania nieprzyjaciela .....	6
1.4. Warunki geofizyczne .....	6
2. ORGANIZACJA TYŁÓW DYWIZJI W OBRONIE .....	7
2.1. Przygotowanie tyłów do pracy .....	7
2.2. Ugrupowanie i przesuwanie tyłów dywizji w obronie .....	7
2.3. Drogi dowozu i ewakuacji .....	9
2.4. Obrona i ochrona tyłów .....	10
3. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA MATERIAŁOWEGO .....	12
3.1. Potrzeby materiałowe .....	12
3.2. Organizacja zaopatrywania .....	14
3.3. Właściwości dowozu środków materiałowych .....	15
4. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA MEDYCZNEGO .....	16
4.1. Wysokość strat sanitarnych .....	16
4.2. Organizacja zabezpieczenia leczniczo-ewakuacyjnego .....	17
5. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA TYŁAMI DYWIZJI W OBRONIE .....	18

## WSTĘP

Współczesne działania obronne traktuje się jako rodzaj walki wymuszonej lub zamierzonej, prowadzonej w warunkach gdy natarcie jest niemożliwe lub niecelowe.

Obrona jest rodzajem walki mającym na celu udaremnienie lub odparcie natarcia /uderzenia/ przeważających sił nieprzyjaciela, zadanie mu znacznych strat, utrzymanie ważnych rejonów, rubieży lub obiektów i tym samym stworzenie sprzyjających warunków przejścia do natarcia.

Dążenie obu walczących stron do osiągnięcia swych celów przede wszystkim poprzez działania zaczepne oraz możliwości jakie ku temu stwarza stosowanie broni masowego rażenia, powodują, że współczesne działania obronne będą w zasadzie krótkotrwałymi działaniami bojowymi, charakteryzującymi się dużą aktywnością, manewrowością, zmiennością sytuacji oraz stosunkowo krótkim okresem ich organizacji.

Nawet w przypadku prowadzenia wojny bez użycia broni jądrowej, istnieje stała groźba jej zastosowania, a to zmusza walczące strony do przestrzegania wymogów atomowego pola walki. Stosownie do tego kształtować się będzie organizacja tyłowego zabezpieczenia wojsk w działaniach bojowych.

### 1. WARUNKI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO DYWIZJI W OBRONIE

W obronie, w odróżnieniu od działań zaczepnych przewaga, a tym samym i inicjatywa należy do nieprzyjaciela. W rezultacie, natężenie walki, czas jej rozpoczęcia i trwania oraz kierunki uderzeń zależą od przeciwnika. W związku z tym czynniki wpływające na organizację i pracę tyłów w działaniach obronnych chociaż w zasadzie te same co w działaniach zaczepnych, oddziaływać mogą inaczej niż w natarciu.

#### 1.1. Warunki przejścia dywizji do obrony

Dywizja /DZ, DPanc/ może przejść do obrony w ramach operacji obronnej armii lub w sytuacji, w której armia głównymi siłami prowadzi działania zaczepne. W obu wypadkach dywizja może przejść do obrony w styczności lub bez styczności z nieprzyjacielem. Przy tym charakterystycznym dla współczesnych działań bojowych będzie przejście do obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, przy jego aktywnym oddziaływaniu.

W armijnej operacji zaczepnej dywizja może przejść do obrony:

- przed rozpoczęciem przez armię operacji zaczepnej dla osłony rozwinięcia przegrupowujących się wojsk;

- dla odparcia przeciwuderzenia odwodów nieprzyjaciela;
- dla osłony skrzydła głównego zgrupowania nacierających wojsk armii;
- w rezultacie niepomyślnego wyniku boju spotkaniowego;
- po osiągnięciu przez armię celów pierwszej operacji dla osłony przegrupowania wojsk do kolejnej operacji.

Przejście do obrony w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem powoduje szczególnie trudne warunki pracy tyłów. Nieprzyjaciel bowiem będzie dążył do oddziaływania na wojska i tyły wszystkimi dostępnymi środkami rażenia, w tym również bronią jądrową /w wariantcie jądrowym/. W chwili przejścia wojsk do obrony zapasy ruchome środków materiałowych mogą być na stosunkowo niskim poziomie, a część sił i środków tyłów będzie zajęta realizacją zadań uprzednio nakazanych. Zabezpieczenie tyłowe będzie więc organizowane tylko dostępnymi siłami i środkami, wzmacnianymi sukcesywnie w miarę podchodzenia wojsk i tyłów. Czas na realizację zadań w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk będzie bardzo ograniczony, punkty /etapy ewakuacji/ medyczne zapełniane rannymi i chorymi a rozmieszczenie elementów tyłowych nie zawsze może odpowiadać nowemu zadaniu.

Jeżeli obrona organizowana jest bez styczności z nieprzyjacielem zapasy środków materiałowych będą zazwyczaj zgodne z normami, zaś tyły będą dysponować większą ilością czasu na przyjęcie odpowiedniego ugrupowania, rozbudowę inżynierską rejonów rozmieszczenia, zgromadzenie zapasów ruchomych i doraźnych oraz na wykonanie innych czynności.

W zależności od sytuacji tyłowej, zaistniałej bezpośrednio przed otrzymaniem zadania przejścia do obrony oraz stosownie do charakteru i treści otrzymanych zadań obronnych, odpowiednio kształtować się będą możliwości tyłów w zakresie zaopatrywania i obsługi walczących wojsk. Szczególnie trudne warunki pracy tyłów wystąpią w czasie odpierania przez dywizję przeciwuderzenia nieprzyjaciela oraz w rezultacie niepomyślnego wyniku boju spotkaniowego. W pierwszym wypadku należy liczyć się z wysokimi stratami sanitarnymi, dużym zużyciem środków materiałowych oraz z możliwością głębokiego włamania się nieprzyjaciela w obronę. W drugim wypadku jeżeli do boju spotkaniowego doszło w oderwanlu się od innych związków taktycznych - dywizja może posiadać odsłonięte skrzydła oraz niezabezpieczone tyły i linie komunikacyjne. W rezultacie mogą wystąpić dłuższe przerwy w dowozie zaopatrzenia oraz w ewakuacji sanitarnej. Podobne trudności mogą zaistnieć na wszystkich szczeblach dowodzenia.

Przy organizacji zabezpieczenia tyłowego dywizji w obronie należy uwzględnić:

- przygotowanie oddziałów i pododdziałów tyłowych do pracy w warunkach prowadzenia aktywnej obrony, stałego oddziaływania nieprzyjaciela wszystkimi środkami rażenia i silnego skażenia terenu;

- rozmieszczenie tyłów w większej odległości od przedniego skraju, właściwe ich ukrycie i zamaskowanie oraz okresową zmianą rejonów /metodą "koczującą"/

- zgromadzenie zapasów ruchomych i doraźnych środków materiałowych, przede wszystkim w oddziałach pierwszego rzutu, zapewniając tym samym warunki do prowadzenia działań obronnych w okrążeniu i przy zakłóceniach w dowodzie

- ewakuację rannych i chorych z rejonów masowych strat i udzielenia im pomocy medycznej;

- wzmocnienie obrony i ochrony tyłów;

- wykonanie niezbędnych przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem oddziałów wydzielonych, broniących się w pasie przesłaniania lub na pozycji przedniej oraz oddziałów wykonujących kontrataki i przechodzących do natarcia.

## 1.2. Rola, miejsce i zadania dywizji w obronie

Dywizja może prowadzić obronę będąc w pierwszym lub drugim rzucie, bądź znajdować się w odwodzie armii. Może również bronić się na samodzielnym kierunku. Będąc w pierwszym rzucie może bronić pasa, na którym skupiony jest główny wysiłek obrony lub bronić innego rejonu. Zatem i główny wysiłek tyłów wyższego szczebla zwrócony zostanie na ten właśnie rejon działań bojowych, bowiem wojska będą odpierać główne uderzenia nieprzyjaciela, ponosząc przy tym stosunkowo wysokie straty i zużywając znaczne ilości środków materiałowych, zwłaszcza amunicji i materiałów inżynieryjnych. Podczas obrony innego rejonu obrony należy przewidywać stosunkowo niższe straty sanitarne i mniejsze zużycie środków materiałowych.

Specyficzne warunki organizacji i pracy tyłów zaistnieją w wypadku przejścia wojsk dywizji do obrony pasa wybrzeża morskiego. W takim wypadku działania obronne prowadzone będą na szerokim froncie i na samodzielnych kierunkach. Broniąca się dywizja może również nie wchodzić w skład armii, a wtedy jej zaopatrywanie będzie organizowane bezpośrednio przez tyły frontu.

Wojska znajdujące się w drugim rzucie w okresie poprzedzającym przejście do obrony mają znacznie dogodniejsze warunki do pracy tyłów. Zużycie amunicji będzie w tym czasie stosunkowo niewielkie, straty sanitarne niskie, dogodniejsze warunki do rozbudowy inżynieryjnej rejonów rozmieszcze-

nia tyłów itp. Poza tym może być więcej czasu na realizację przedsięwzięć tyłowych. Z tych też względów jednostki znajdujące się w drugim rzucie mogą własnym transportem odbierać środki materiałowe ze składów wyższego szczebla /armii/ oraz ewakuować rannych i chorych do BSZF /szpitali miejscowych/.

### 1.3. Możliwości oddziaływania nieprzyjaciela

W armiach państw NATO uważa się, że jednym z istotnych czynników osiągnięcia powodzenia w walce i operacji jest skuteczne oddziaływanie systemów zabezpieczenia tyłowego naszych wojsk. Dlatego też część sił i środków rażenia wydziela się do obezwładnienia systemów "zasilania" wojsk, może to być nawet do 40% możliwości ogniowych nieprzyjaciela.

Elementy ugrupowania tyłów, szczególnie szczebli taktycznych znajdować się będą w pasach działania wojsk, w pobliżu lub wewnątrz rejonów obrony, dlatego mogą być niszczone w sposób niezamierzony przez przeciwnika.

Zagrożenie tyłów jest funkcją możliwości nieprzyjaciela w zakresie rozpoznania oraz niszczenia z jednej strony a możliwościami obronnymi i ochronnymi tyłów z drugiej strony.

Możliwości powszechnego stosowania przez przeciwnika broni precyzyjnej zmusza również oddziały tyłowe do jakościowo odmiennego podejścia w rozwiązywaniu problemów obrony i ochrony tyłów. Współczesne środki rozpoznawcze i rozpoznawczo-uderzeniowe posiadają możliwości wykrycia, precyzyjnego określenia miejsca dyslokacji i przekazywania powyższych informacji w czasie zbliżonym do rzeczywistego oraz prawie natychmiastowego wykonania precyzyjnego uderzenia na zidentyfikowane i zlokalizowane cele.

Ponadto wojska nieprzyjaciela, w wyniku wprowadzenia nowych środków artylerii lufowej oraz jakościowo nowej amunicji, w znacznym stopniu zwiększyły swoje możliwości ogniowe. Należy oczekiwać, że już wkrótce mogą być wprowadzone jeszcze bardziej skuteczne środki rażenia /niż tak zwane głowice poszukujące/.

Biorąc pod uwagę zasięg oddziaływania środków ogniowych nieprzyjaciela, można twierdzić, że jednostki tyłowe dywizji mogą być niszczone zarówno przy pomocy artylerii lufowej i raketowej oraz przez śmigłowce i lotnictwo nieprzyjaciela. Ponadto poważnym zagrożeniem dla tyłów będą desanty powietrzne i grupy dywersyjne i dywersyjno-rozpoznawcze.

### 1.4. Warunki geofizyczne:

Warunki terenowe, pora roku, sytuacja atmosferyczna są istotnym czynnikiem nie tylko dla broniących się wojsk lecz również dla tyłów.

Ukształtowanie terenu, warunki atmosferyczne mogą spowodować zwiększenie lub zmniejszenie na danym kierunku intensywności działań bojowych a stosownie do tego kształtować się będą wielkości strat sanitarnych i materiałowych oraz zużycie środków materiałowych szczególnie amunicji oraz materiałów pędnych i smarów.

Warunki terenowe /liczba i jakość dróg, stopień zagospodarowania terenu/ wpływają na organizację tyłów /wybór rejonów rozmieszczenia oraz dróg/.

Czynniki te wpływają dodatnio lub ujemnie na obydwie walczące strony lecz z zasady w korzystniejszej sytuacji będą wojska broniące się.

## 2. ORGANIZACJA TYŁÓW DYWIZJI W OBRONIE

Organizacja tyłów dywizji w obronie - podobnie jak w natarciu - powinna odpowiadać zamiarowi walki, stwarzając jednocześnie korzystne warunki zabezpieczenia tyłowego wojsk, zapewnić elementom ugrupowania tyłów maksymalne bezpieczeństwo.

### 2.1. Przygotowanie tyłów do pracy

Stopień gotowości tyłów do pracy w działaniach obronnych zależy przede wszystkim od warunków przejścia wojsk do obrony. Jeżeli obrona zorganizowana będzie bez styczności z nieprzyjacielem, lub w warunkach małej aktywności działań zaistnieją warunki do wykonania szeregu czynności, mogą to być między innymi:

- remont uszkodzonych pojazdów i technicznego sprzętu tyłów;
- przystosowanie transportu do pracy w określonych warunkach terenowych i atmosferycznych;
- wyewakuowanie z oddziałów rannych i chorych;
- dokonanie zmian w ugrupowaniu tyłów, zorganizowanie obrony i ochrony;
- szkolenie wojsk.

Jeżeli wojska przechodzą do obrony w bezpośredniej styczności i w warunkach wysokiej aktywności działań - tyły zmuszone będą wyżej wymienione przedsięwzięcia realizować w trakcie zabezpieczenia tyłowych walk obronnych.

### 2.2. Ugrupowanie i przesuwanie tyłów dywizji w obronie

W obronie elementy ugrupowania tyłów dywizji rozmieszcza się na większej odległości od przedniego skraju niż w natarciu. Ugrupowanie tyłów jest częścią ugrupowania bojowego dywizji i dlatego zależy od decyzji

podjętej przez dowódcę w szczególności od głębokości ugrupowania bojowego, ukształtowania terenu, ilości i stanu dróg i wielu innych czynników.

W obronie dla dywizji pierwszego rzutu może być wyznaczony pas tyłów, który jest ograniczony z prawa i z lewa liniami rozgraniczenia, z tyłu granicą tylną, a od czoła - rubieżą rozmieszczenia kompanii zaopatrzenia pułków pierwszego rzutu. Pas tyłów dywizji wyznacza się dla określenia odpowiedzialności tyłowych organów dowodzenia za rozmieszczenie i przesunięcie jednostek tyłowych, wykorzystania dróg dowozu i ewakuacji ewentualnego wykorzystania zasobów miejscowych oraz ustalenia zakresu odpowiedzialności za utrzymanie porządku w wyznaczonym pasie. Głębokość pasa tyłów może sięgać do 50 km od przedniego skraju.

Podstawowym wymaganiem względem rozmieszczenia tyłów w obronie to zachowanie trwałości i ciągłości zabezpieczenia tyłów w każdych zaistniałych warunkach. Ugrupowanie tyłów nie może utrudniać wykonania manewru wjskami, odwrotnie powinno ono być na tyle uniwersalne elastyczne, żeby mogło zapewnić warunki pod względem tyłowym do przeniesienia wysiłku wojsk z jednego na drugi kierunek.

Tyły dywizji znajdującej się w pierwszym rzucie armii ugrupowuje się w dwa rzuty i rozmieszcza w wolnych przestrzeniach między innymi elementami ugrupowania bojowego.

Pierwszy rzut tyłów dywizji - dywizyjny punkt medyczny /DPM/, organizowany siłami batalionu medycznego lub medycznego batalionu wzmocnienia oraz /w wypadku zaistnienia potrzeby i konieczności/ część transportu batalionu zaopatrzenia z zapasami środków materiałowych, przede wszystkim amunicji artyleryjskiej /ewentualnie innych środków materiałowych/ rozwija się za pułkami pierwszego rzutu lub na odległości drugiego rzutu dywizji w odległości 15-20 km od przedniego skraju, na kierunku zapewniającym dogodne warunki oddziaływania tyłowego na wojska prowadzące działania na głównym wysiłku obrony.

Drugi rzut tyłów dywizji w składzie TSD, batalionu zaopatrzenia, batalionu medycznego lub medycznego batalionu wzmocnienia rozmieszcza się za drugim rzutem ugrupowania bojowego dywizji w odległości około 25-30 km od przedniego skraju.

Przy rozmieszczeniu oddziałów tyłowych dywizji należy zwrócić szczególną uwagę na właściwe rozśrodkowanie. Odległość pomiędzy pododdziałami oraz oddalenie od innych elementów ugrupowania bojowego dywizji nie może być mniejsza niż 2-3 km. Rejon rozmieszczenia drugiego rzutu tyłów dywizji może wynosić około 40 km<sup>2</sup>.

W zależności od szerokości pasa obrony, charakteru terenu i ugrupowania wojsk tyły dywizji mogą rozmieszczać się na jednym lub na dwóch

kierunkach na przykład w obronie szerokiego pasa /ponad 45 km/, gdy w pasie obrony będzie przebiegała przeszkoda terenowa, rozdzielająca pas na dwa kierunki. Zawsze jednak tyły /np. batalion zaopatrzenia rozmieszcza się co najmniej w dwóch rejonach/.

W obronie, tak jak i w natarciu, wyznacza się dla każdego oddziału dywizji w zasadzie dwa rejonny zapasowe, które będą zajmowane nie tylko w wypadku wykrycia i zaatakowania przez lotnictwo nieprzyjaciela rejonu zasadniczego lecz również w myśl zasady uchylenia się od uderzeń nieprzyjaciela - transport zaopatrzenia po wykonaniu dowozu nie powraca do poprzedniego zasadniczego miejsca rozmieszczenia a przechodzi do rejonu zapasowego /wg zasady tyłów "koczujących"/ który staje się zasadniczym, a opanowany rejon - będzie rejonem zapasowym. Przesunięcie może być dokonane również na skutek włamania wojsk nieprzyjaciela w głąb obrony dywizji i konieczności przejścia do obrony kolejnej rubieży obronnej, a więc istnieje konieczność rozpoznania, wykonania i przygotowania zawczasu rejonu głębiej położonego.

Jeżeli dywizja częścią swoich sił wykonuje kontratak, to na jego kierunku wydziela się część tyłów dywizyjnych, zwykle batalion medyczny /lub jedną z kompanii/ oraz część transportu z amunicją. Jak więc widać oddziały tyłowe dywizji rozmieszcza się co najmniej w dwóch - trzech rejonach, stwarza się przez to większe, lepsze warunki rozśrodkowania stosownie do wymogów współczesnego pola walki/stosowania broni precyzyjnej/.

### 2.3. Drogi dowozu i ewakuacji

W pasie obrony dywizji wyznacza się i utrzymuje 2-3 drogi dowozu i ewakuacji, po jednej na kierunku każdego pułku pierwszego rzutu a ponadto rokadę dywizyjną, przebiegającą na wysokości - rubieży rozwinięcia drugich rzutów tyłów /PPG/ pierwszorzutowych pułków. Ponadto należy wyznaczyć po obu brzegach rzeki /jeżeli przecina ona pas dywizji/ również rokady dywizyjne, w celu umożliwienia manewru transportem w wypadku zniszczenia przeprawy na jednej z dróg i zapewnić tym samym ciągłość dowozu i ewakuacji.

Oprócz dróg zasadniczych wyznacza się jedną - dwie drogi zapasowe. Drogi te powinny być rozpoznane, sprawne pod względem technicznym a obiekty komunikacyjne /mosty, wiadukty, tunele/ ochraniać.

Drugorzutowe związki taktyczne, podobnie jak w działaniach zaczepnych, nie otrzymują własnych dróg dowozu i ewakuacji, a korzystają z istniejącej sieci dróg.

Specyfiką zabezpieczenia drogowego w działaniach obronnych jest to,

że w toku działań obronnych nastąpić może skrócenie dróg na skutek ewentualnego włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony. Kwatermistrz dywizji powinien ściśle współpracować z szefem sztabu i z szefem saperów odnośnie wyboru dróg, ich utrzymania i regulacji ruchu.

#### 2.4. Obrona i ochrona tyłów

W działaniach obronnych obrona i ochrona tyłów nabiera szczególnego znaczenia, ze względu na przewagę sił i inicjatywę jaką posiada przeciwnik. Dysponując większą swobodą działania i posiadając przewagę w środkach rażenia, szczególnie w powietrzu, nieprzyjaciel poważną część swych uderzeń może skierować właśnie na elementy ugrupowania tyłów oraz sieć dróg kołowych, w tym na obiekty drogowe w szczególności. Przyjmuje się, że w obronie zagrożenie tyłów jest większe niż w działaniach zaczepnych.

Obronę i ochronę tyłów organizuje się w ramach ogólnych przedsięwzięć w zakresie obrony i ochrony wojsk i terenu, organizowanej przez sztaby ogólnowojskowe, wspólnie z zastępcami dowódcy: kwatermistrem i do spraw technicznych.

Obrona i ochrona tyłów ma na celu uchronienie ich od zniszczeń i strat oraz zapewnienia nieodzownych warunków do wykonania zadań na rzecz wojsk walczących.

Podstawowe przedsięwzięcia obrony biernej tyłów polegają na: rozpoznaniu skażeń i zakażeń, terminowym powiadamianiu o zagrożeniu, odpowiednim maskowaniu i rozśrodkowaniu, stałej kontroli i ewidencji stopnia napromieniowania stanu osobowego stopnia skażenia sprzętu i materiałów, a także sprawnej likwidacji skutków uderzeń nieprzyjaciela na tyły.

Rozpoznanie skażeń w tyłach prowadzą przydzielone przez szefa służby chemicznej patrole rozpoznania skażeń oraz nieetatowi dozymetryści. Rozpoznanie skażeń terenu stanu osobowego i terenu organizuje służba zdrowia. Powiadomienie o skażeniach i zakażeniach organizuje sztab ogólnowojskowy. Organizatorem powiadamiania w ramach tyłów jest kwatermistrz.

Wykorzystanie broni masowego rażenia, a nawet możliwość jej użycia przez nieprzyjaciela stawia przed tyłami szereg trudnych do rozwiązania problemów. Brak dostatecznej ilości sił i środków do prac inżynierskich oraz ograniczony czas uniemożliwiający wykonanie dostatecznej liczby ukryć dla ludzi, sprzętu i materiałów. Przykładowo na wykonanie szereg linii przeciwlotniczych dla żołnierzy trzeba przeznaczyć 2-3 godzin, ich przykrycie - kolejne 2-3 godziny, w sumie 4-6 godzin pracy tylko na wykonanie ukryć dla ludzi. Ogólna wielkość prac ziemnych w zakresie inżynierskiej rozbudowy rejonów rozmieszczenia oddziałów tyłowych dywizji może wynieść do 45-50 tys m<sup>3</sup>. Wykorzystując ochronne właściwości terenu

/i obiekty tam znajdujące się/ oraz uwzględniając ruch transporterów zaopatrzeniowo-ewakuacyjnych zakres prac inżynierskich może ulec zmniejszeniu o około 50% to może wynieść 20-25 tys m<sup>3</sup>. Biorąc pod uwagę fakt, że oddziały tyłowe nie mogą przerwać swoich podstawowych zadań, zakres niezbędnych prac związanych z inżynierską rozbudową terenu przekracza możliwości praktycznego ich wykonania. Dlatego też uważa się, że najkorzystniej jest rozmieszczać tyły w małych miejscowościach i osiedlach systemem "osiedlowo-blokowym. Dla zabezpieczenia stanu osobowego przed skutkami oddziaływania broni masowego rażenia wykonuje się schrony typu lekkiego - w warunkach krótkotrwałych walk obronnych 1-2 na TSD i 2-3 w batalionie medycznym, a w warunkach długotrwałych walk obronnych wykonuje się ich znacznie więcej - około 20 schronów /na TSD-4, w bzaop -8, km-8/.

Tereny zabudowane posiadają dobre właściwości maskujące, dlatego pojazdy należy rozmieszczać między zabudowaniami a ludźmi i urządzenia tyłowe rozmieszczać w budynkach mieszkalnych i gospodarczych. Dzięki temu jest utrudniona możliwość prowadzenia przez przeciwnika rozpoznania radiolokacyjnego, rozpoznania w podczerwieni i obserwacją wzrokową. W lecie nagrzane budynki i ulice zniekształcają informacje rozpoznania, powodując trudności w interpretacji otrzymywanego obrazu. Podobny efekt powstaje w warunkach zimowych na skutek promieniowania cieplnego z ogrzewanych budynków. Zresztą wszelkie budowle są do pewnego stopnia ekranami przeciwradiolokacyjnymi.

Miejscowość ułatwia skręte poruszanie się łączników /zarówno pieszych jak i zmotoryzowanych/.

Tereny zabudowane posiadają przy tym względnie dobrze rozbudowaną sieć drogową, umożliwiającą dokonanie manewru oddziałami tyłowymi. Zapewniają przy tym lepsze możliwości pracy tyłów /ujęcia wody, budynki murowane wykorzystywane na pomieszczenia urządzeń tyłowych, warsztaty, piekarnie rzeźnie obiekty służby zdrowia/ oraz skuteczniejszą ochronę przed pożarami.

W dużych masywach leśnych powstanie pożaru może zakończyć się tragicznie, stąd należy unikać rozmieszczenia w nich oddziałów tyłowych dywizji.

Możliwości organizowania przez tyły dywizyjne skutecznej obrony czynnej, przy wykorzystaniu własnych sił i środków są niewielkie, ponieważ w oddziałach tyłowych dywizji znajdują się głównie kierowcy samochodowi magazynierzy i inni specjaliści stale zaangażowani w procesie zaopatrywania i obsługi wojsk. Przy tym żołnierze tyłów wyposażeni są wyłącznie w broń osobistą. Dowódca dywizji w swojej decyzji może przewidzieć przydzielenie tyłom pododdziałów bojowych dla odparcia uderzenia piechoty i czołgów, desantu powietrznego przeciwnika oraz dla ubez-

pieczenia ruchu transportów na drogach dowozu i ewakuacji, jednakże będą to przypadki raczej wyjątkowe. Dlatego też należy nawiązać współdziałanie z dowódcami oddziałów w celu uzyskania od nich wsparcia bojowego /oddziałami drugiego rzutu odwodami stosunkowo blisko rozlokowanymi od tyłów/.

Należy dążyć, w warunkach stosowania broni precyzyjnej, do wyposażenia TSD, węzłów łączności, w rejonach mostów i przepraw na drogach dowozu i ewakuacji w odbijacze kątowe, czujniki sygnalizujące o napromieniowaniu podczerwonym, radiolokacyjnym i laserowym oraz dla ich ukrycia stosowanie zasłon dymnych.

W rejonach rozmieszczenia oddziałów tyłowych dywizji powinny być organizowane grupy ratunkowo-ewakuacyjne o składzie 35-40 żołnierzy /patrole rozpoznania skażeń, sekcje ppoż. zespoły do likwidacji zawałów leśnych, zespoły pomocy medycznej, grupy wynoszenia rannych i chorych itp.

### 3. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA MATERIAŁOWEGO

Zabezpieczenie materiałowe, ze względu na rolę jaką spełnia w ogólnym systemie zabezpieczenia tyłowego, jest jednym z zasadniczych, stałych zadań tyłów.

#### 3.1 Potrzeby materiałowe

Zabezpieczenie materiałowe może być właściwie zorganizowane tylko wówczas, kiedy prawidłowo zostaną określone potrzeby materiałowe wojsk w obronie i ustalone możliwości oraz sposoby ich zaspokojenia. W zasadzie ten etap pracy organów zabezpieczenia nie odbiega od tyłowych czynności wykonywanych w działaniach zaczepnych.

Najczęściej stan zapasów utrzymywanych w wojskach uwarunkowany jest sposobem przejścia dywizji do działań obronnych. Jeżeli dywizja przez stosunkowo długi okres czasu nie była zaangażowana do aktywnych działań obronnych, to stan posiadanych zapasów na ogół będzie wysoki, w granicach norm zapasów ruchomych. W innych przypadkach należy liczyć się ze względnie niskim stanem zapasów środków materiałowych.

Wielkość zapasów jakie należy zgromadzić na początek działań obronnych określa zawsze szczebel nadrzędny, biorąc pod uwagę treść zadania bojowego, możliwości tyłów oraz długość czasu na organizowanie obrony. Zazwyczaj gromadzi się pełne zapasy ruchome oraz zapasy doraźne szczególnie amunicji artyleryjskiej, moździerzowej i raketowej dla wojsk raketowych i artylerii zabezpieczających pod względem ogniowym działania wydzielonych wojsk do walki w pasie przesłaniania lub zapasy doraźne amunicji gromadzone bezpośrednio w punktach, węzłach i rejonach obrony, ewentualne utrzymanie zapasów doraźnych amunicji na kolejnych rubieżach obrony

- w obronie ruchowej. Stan zapasów doraźnych może wynosić 1,0-1,5 jo amunicji artyleryjskiej, do 1,0 jo amunicji przeciwlotniczej oraz do 0,5 jo amunicji pozostałych rodzajów.

Podstawowym czynnikiem warunkującym potrzeby materiałowe wojsk w obro- nie jest prognozowane zużycie. Wielkość tego zużycia zależy przede wszyst- kim od: charakteru wykonywanego zadania bojowego; stosowanych środków rażenia; możliwości i sposobów ogniowego oddziaływania nieprzyjaciela; form stosowanego manewru i przyjętego przez niego kierunku głównego ude- rzenia; warunków terenowych i atmosferycznych; stopnia inżynieryjnej roz- budowy obrony i od szeregu innych czynników. Z zasady większe zużycie amunicji wystąpi na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela, podczas wykonywania zwrotów zaczepnych oraz ogólnie w działaniach obronnych bez stosowania broni jądrowej. Zużycie materiałów pędnych i smarów na ogół może być wyższe w obronie ze stosowaniem broni jądrowej, w obronie ru- chowej oraz w trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych. Niezależ- nie od tego, wpływ na zużycie paliw płynnych będzie miała intensywność dowozu i ewakuacji.

W działaniach obronnych, w większym stopniu niż w natarciu będzie za- potrzebowanie na materiał i sprzęt inżynieryjno-saperski. Dobowe zużycie środków materiałowych tej grupy może wynosić 50-100 ton.

Zużycie amunicji i MPS w dywizji działającej na głównym wysiłku obro- ny armii może wynosić:

Rodzaj środków materiałowych	z użyciem bron. jądrowej	bez użycia bron. jądrowej
<b>AMUNICJA:</b>		
- strzelecka	0,3 - 0,5	0,4 - 0,6
- strzelecka pokładowa	0,4 - 0,6	0,6 - 0,8
- moździerzowa	0,7 - 1,0	
- artyleryjska do ognia pośredniego	1,0 - 1,5	2,0 - 2,5
- artyleryjska ppanc	0,6 - 0,9	0,8 - 1,0
- rakietowa	0,6 - 0,8	0,8 - 1,2
- PPK	0,5 - 0,6	0,8 - 1,2
- przeciwlotnicza	0,8 - 1,1	0,7 - 1,2
- czołgowa	0,6 - 0,8	0,8 - 0,9
<b>MPS:</b>		
- benzyna samochodowa	0,15 - 0,20	0,15 - 0,20
- olej napędowy /pk/	0,15 - 0,20	0,15 - 0,20
- olej napędowy /pg/	0,20 - 0,25	0,20 - 0,25
- paliwo lotnicze	1,5	1,5

Dobowe zużycie w dywizji może wynosić 1500 - 2500 ton środków materia- łowych.

Zużycie środków materiałowych na innym /nie głównym/ wysiłku obrony

z zasady będzie znacznie niższy. W dywizji będącej w drugim rzucie, do czasu wprowadzenia jej do walki, zużycie będzie tylko amunicji przeciwlotniczej, MPS oraz materiałów i sprzętu inżynierskiego.

Na skutek oddziaływania nieprzyjaciela na elementy systemu zabezpieczenia mogą powstać również straty materiałowe. Szczególnie należy się liczyć z wysokimi stratami w warunkach prowadzenia działań obronnych z użyciem broni jądrowej i broni precyzyjnej.

Stan zapasów jaki należy utrzymywać pod koniec dnia walki zależy od charakteru i treści zadania jakie dywizja będzie realizować w kolejnym dniu oraz od możliwości zaspokojenia potrzeb materiałowych przez wyższy organ zaopatrujący. Z reguły powinny to być pełne zapasy ruchome, w sytuacjach trudnych mogą być obniżone zapasy, nie niżej jednak niż 75% norm. Dywizja w każdych warunkach nie może utracić zdolności bojowej. Jeżeli jednak ZF wyprowadzony jest do drugiego rzutu to zapasy mogą być niższe, bowiem w późniejszym okresie nastąpi ich odtworzenie.

### 3.2. Organizacja zaopatrywania

Głównymi źródłami zaopatrzenia wojsk są składy wyższego szczebla - dla dywizji składy armijne. Ponadto dodatkowymi źródłami mogą być: składy stacjonarne, stacje wylądowcze i zasoby miejscowe. Składy stacjonarne oraz stacje wylądowcze będą typowymi źródłami zaopatrzenia wojsk w początkowym okresie wojny. Warunki i możliwości wykorzystania zasobów miejscowych będą większe w obronie niż w działaniach zaczepnych. Niezmiernie istotnym problemem w okresie organizacji obrony jest racjonalny podział zapasów i decyzje o gromadzeniu zapasów doraźnych, a w toku działań obronnych pełne i terminowe wyposażenie oddziałów wykonujących kontrataki. Część zapasów w tyłach dywizji stanowić może rezerwę materiałową. Powinna ona znajdować się w pierwszym rzucie tyłów dywizji i być przygotowaną do szybkiego dostarczenia do tych oddziałów, gdzie wystąpią pilne potrzeby amunicji, min saperskich lub paliwa.

Podstawowym sposobem zaspokojenia potrzeb materiałowych w dywizji jest dowóz przy użyciu transportu samochodowego szczebla dywizyjnego, armijnego lub oddziałowego, niekiedy z pominięciem kolejnych ogniw dowozu. W sytuacjach trudnych, w wypadku zaistnienia przerw w dowozie /ze względu na zniszczenia w sieci drożnej, przecięcia naziemnych linii komunikacyjnych, okrążenia części oddziałów dywizji/ dostarczenie niezbędnych środków materiałowych może nastąpić transportem powietrznym frontu ewentualnie poprzez manewr materiałowy /przekazanie części zapasów pomiędzy dywizjami/.

Złożone na ziemi zapasy doraźne środków materiałowych powinny być ochraniać, a jeżeli zaistnieje groźba ich opanowania przez nacierające

na danym kierunku wojska przeciwnika - zapasy te powinny być niezwłocznie wyewakuowane, ewentualnie przy braku takich możliwości - zniszczone.

### 3.3. Właściwości dowozu środków materiałowych

Dowóz środków materiałowych w zasadzie realizowany jest według podobnych zasad jak w natarciu, chociaż występują pewne właściwości, określone specyfiką obrony. Broniąca się dywizja ma bowiem większe możliwości odbierania środków materiałowych z wyznaczonych źródeł zaopatrzenia i dowiezienia ich bezpośrednio do oddziałów, dzięki temu można wyeliminować jeden z przeładunków w ogólnym systemie dowozu.

W każdym działaniu, a tym bardziej w obronie, powinna być przestrzegana zasada ścisłego powiązania dowozu z ewakuacją, szczególnie rannych i chorych, uszkodzonego sprzętu z kierunków zagrożonych, przy tym czas na realizację tego przedsięwzięcia bywa nadzwyczaj ograniczony.

Do przewozu środków materiałowych, oprócz typowego na tym szczeblu transportu samochodowego, wykorzystywany jest również transport kolejowy /w początkowym okresie wojny/ oraz transport powietrzny /szczególnie w sytuacjach awaryjnych, nagłego powstawania potrzeb ze względu na zniszczenia zapasów lub niewspółmiernie wysokie zużycie środków materiałowych i konieczności dostarczenia środków do jednostek w krótkim czasie/.

Organizacja dowozu zależy od wielkości masy ładunków oraz sytuacji komunikacyjnej w pasie dywizji. Przy tym potrzeby będą niezmiernie zróżnicowane zarówno co do rodzaju jak i ogólnej masy ładunków. W okresie organizacji obrony większe mogą być potrzeby dowozowe w przypadku przejścia do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem, wynikające z konieczności uzupełnienia braków w zapasach ruchomych oraz gromadzenia zapasów doraźnych. W przedstawionym wariantcie potrzeby dowozowe dywizji mogą osiągnąć nawet 2000 ton i więcej. Potrzeby przewozowe w trakcie prowadzenia działań obronnych zależą głównie od wielkości zużycia oraz wyznaczonego stanu zapasów na kolejny dzień walki. W wariantcie trudniejszym, kiedy należy uzupełnić w dużym stopniu zużyte zapasy ruchome dywizji potrzeby przewozowe mogą wynosić nawet do 3000 ton. W każdym innym wariantcie /uzupełnienie tych części zapasów ruchomych - przy działaniu dywizji na innym, nie głównym wysiłku/ potrzeby przewozowe będą niższe i to niekiedy w znacznym stopniu.

Szczególne trudności w organizacji dowozu mogą zaistnieć w wypadku kiedy należy zgromadzić duże ilości zapasów doraźnych w okresie organizacji obrony. Całość transportu dywizyjnego i pułkowego, przeznaczonego do dowozu amunicji, musiałaby wykonać dwa-trzy obroty w czasie niewiele dłuższym niż jedna doba. W wielu wypadkach to jest nieosiągalne, a za tym istnieje konieczność pomocy ze strony armii i zaangażowania tran-

sportu przełożonego do dowozu w ogniwach taktycznych. W wypadku kiedy wielkości przewozów są mniejsze armia może nakazać pobranie środków materiałowych transportem związków taktycznych bezpośrednio ze składów armijnych lub z innych wyznaczonych źródeł. Można również wykorzystać w sposób równoległy transport dywizyjny i pułkowy w dwóch ogniwach dowozu.

Należy jednak zawsze pamiętać o tym, że pierwszeństwo /prioritet/ w dowozie środków materiałowych posiadają oddziały pierwszego rzutu a w szczególności pułk broniący się na głównym wysiłku obrony, lub realizujący podstawowe zadania w dywizji /na przykład wykonujący kontratak/. Do tych oddziałów dywizja dowozi środki materiałowe własnym transportem.

#### 4. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA MEDYCZNEGO

Zabezpieczenie medyczne działań obronnych organizuje się według zasad ogólnych. Z tym jednak, że istnieją, w tym zabezpieczeniu określone właściwości, szczególnie w organizacji ewakuacji.

##### 4.1. Wysokość strat sanitarnych

Wielkość strat sanitarnych w obronie będzie zróżnicowana bowiem wysokość strat zależy od charakteru obrony, stosowanych środków rażenia oraz istniejącego stosunku sił walczących stron. Straty sanitarne mogą być niższe w przypadku zawczasu przygotowanej obrony, na dogodnych rubieżach terenowych oraz w warunkach prowadzenia działań bojowych bez stosowania broni masowego rażenia. W przeciwnym wypadku - zwłaszcza jeśli przeciwnik posiada znaczną przewagę w środkach rażenia, a szczególnie w broni jądrowej, czy broni precyzyjnej - straty mogą być wysokie. Straty od broni chemicznej, szczególnie w przypadku krótkiego okresu czasu na przygotowanie obrony - mogą być nawet wyższe niż w natarciu. Ogólnie należy sądzić, że im większą przewagę posiada przeciwnik tym większe straty poniesie dywizja. Największe straty wystąpią w wojskach broniących się na głównym wysiłku obrony i mogą one wynosić:

Rodzaj środków rażenia	% strat
- od broni konwencjonalnej	2-5
- od broni chemicznej	3-8
- chorzy	0,05- 0,1
- od broni jądrowej	8-12

Straty sanitarne wystąpią we wszystkich elementach ugrupowania bojowego, w tym również i w tyłach. Jednakże straty największe mogą zaistnieć

w oddziałach pierwszego rzutu, a szczególnie broniących się na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela, w wojskach rakietowych i artylerii oraz w oddziałach wykonujących zwroty zaczepne /kontrataki/.

#### 4.2. Organizacja zabezpieczenia leczniczo-ewakuacyjnego

Zabezpieczenie leczniczo-ewakuacyjne w obronie organizowane jest według zasad ogólnych, z tym jednak, że występować będą określone w tym względzie właściwości, specyfika działania. Armia w zależności od przewidywanych strat może wzmocnić dywizję połową lub całym medycznym batalionem wzmocnienia, 1-2 plutonami sanitariuszy oraz kilkoma grupami chirurgicznymi i hospitalizacyjnymi. Bataliony medyczne /organiczny oraz wzmocnienia/ mogą rozwijać się w jednej linii dla zabezpieczenia wyraźnie zarysowujących się dwóch kierunków, ewentualnie jeden za drugim w głąb, w wypadku uzyskania przez nieprzyjaciela powodzenia i głębokiego włamania w głąb obrony naszych wojsk. Czas pracy punktów medycznych na każdym szczeblu zależy od tempa i głębokości włamania nieprzyjaciela oraz spowodowanego przez wojska własne manewru. Nie wolno jednakże dopuścić, ażeby punkt medyczny czy nawet jego część dostał się w ręce przeciwnika. Stąd też w obronie pierwszoplanowym zadaniem jest organizowanie terminowej ewakuacji rannych i chorych, wyswobodzenie punktów medycznych i przygotowanie ich do przesunięcia w głąb na kolejną rubież, szczególnie z kierunków zagrożonych. Należy tak organizować ewakuację rannych i chorych oraz pracę punktów medycznych, ażeby zasze były one gotowe na sygnał przesunąć się do nowego rejonu rozmieszczenia. Dla wykonania zadań ewakuacyjnych w wielu wypadkach nie wystarczy specjalistycznych środków ewakuacyjnych /samochodów i śmigłowców sanitarnych/ stąd też należy w maksymalnym stopniu wykorzystywać transport /samochodów i śmigłowców/ w ich drodze powrotnej po wykonaniu zadań przewozowych.

Ewakuacja rannych i chorych z rejonów masowych porażień /po wykonaniu przez nieprzyjaciela uderzeń broni jądrowej i chemicznej oraz broni precyzyjnej/ prowadzona jest przez grupy ratunkowo-ewakuacyjne do wszystkich najbliższych położonych punktów medycznych, z wykorzystaniem nawet samochodów ciężarowych i wozów bojowych. Z kolei, z tych punktów, z pominięciem kolejnych etapów, ranni i chorzy przewożeni są bezpośrednio do BSzF. Pomijanie etapów ewakuacji medycznej może również wystąpić w przypadku konieczności maksymalnego przyspieszenia ewakuacji z kierunków zagrożonych. Przy tym dowódcy oddziałów są bezpośrednio odpowiedzialni za wywiezienie rannych i chorych znajdujących się w wojskach i w punktach medycznych. Niekiedy jednak, mimo wysiłków, zaistnieją przeciwwskazania lekarskie do ewakuacji pewnej części rannych i chorych, należy w takich przypadkach pozostawić ich na miejscu, pod opieką personelu medycznego

wyposażając jednocześnie te grupy w odpowiednią ilość środków opatrunkowo-leczniczych. Po zajęciu tego rejonu przez nieprzyjaciela, opiekę nad nimi - w myśl Konwencji Genewskiej z 1949 r. - przejął służba zdrowia nieprzyjaciela.

##### 5. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA TYŁAMI DYWIZJI W OBRONIE

Dowodzenie tyłami dywizji w obronie organizowane jest według ogólnie obowiązujących zasad. Istnieje jednak określona specyfika w tym względzie wynikająca z warunków przechodzenia dywizji do obrony oraz z faktu posiadania przez nieprzyjaciela przewagi i inicjatywy w działaniach. Przy tym warunki dowodzenia tyłami są charakterystyczne nie tylko dla obrony w ogóle lecz również mogą występować specyficzne dla każdego oddzielnego przypadku działań obronnych.

Podstawowym czynnikiem, określającym warunki dowodzenia tyłami jest czas na wypracowanie danych do decyzji /zamiaru/ dowódcy pod względem zabezpieczenia tyłowego, przekazanie zadań tyłowych wykonawcom, opracowanie niezbędnej dokumentacji dowodzenia tyłami oraz na realizację przedsięwzięć zabezpieczenia tyłowego.

Przejście do obrony w sposób wymuszony /w styczności z nieprzyjacielem/ będzie ograniczało kwatermistrzowi czas na wypracowanie danych do decyzji w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk. Spowoduje to, że wprowadzenie zmian do uprzednio przyjętego /jeszcze na okres natarcia/ sposobu działania tyłów i dostosowanie ich do nowych zadań będzie dokonywane już w toku trwania walki obronnej. Ponadto kwatermistrz może znaleźć się niejednokrotnie w sytuacji, w której zmuszony będzie podjąć decyzję w zakresie zabezpieczenia tyłowego /bez możliwości jej przedstawienia dowódcy czy szefowi sztabu/ i natychmiast wprowadzić ją w czyn, a dopiero później zameldować o tym swemu przełożonemu. Podstawową metodą w dowodzeniu tyłami będzie metoda równoległego przygotowania i zabezpieczenia walki. Kwatermistrz po otrzymaniu wstępnego zarządzenia tyłowego analizuje zadanie, ustala te przedsięwzięcia, które należy niezwłocznie zrealizować w celu szybkiego przygotowania oddziałów dywizji i oddziałów tyłowych dywizji - takich zadań między innymi jak uzupełnienie zapasów do norm, dokonanie przeglądu i obsługi sprzętu, organizowania tankowania, a nawet przesunięcia oddziałów tyłowych, wyznaczenie nowych dróg dowozu i ewakuacji i inne. Kwatermistrz równoległe z wydaniem przez dowódcę wstępnego zarządzenia bojowego przekazuje wykonawcom wstępne zarządzenie tyłowe, w którym określa w pełni wszystkie problemy zabezpieczenia tyłowego wojsk dywizji w działaniach obronnych. W późniejszym okresie problemy te będą potwierdzone w rozkazie tyłowym i uszczegółowiony w planie zabezpieczenia tyłowego dywizji sposób ich realizacji.

W warunkach wcześniejszego przejścia dywizji - bez styczności z nieprzyjacielem - do obrony, kwatermistrz będzie dysponował dostatecznym czasem, a tym samym może w dowodzeniu /tak jak i dowódca/ zastosować metodę kolejnego przygotowania i zabezpieczenia walki. Istnieją w tym wariantcie możliwości wykonania wszystkich przedsięwzięć wchodzących do zakresu kierowania zabezpieczeniem materiałowym i medycznym. Szefowie służb będą mogli też bardziej planowo działać w dziedzinach im podporządkowanych, przeprowadzając organizację współdziałania, rekonesans rozmieszczenia jednostek tyłowych, pasa tyłów dywizji, dróg dowozu i ewakuacji więcej będzie czasu na szczegółowe planowanie procesów zaopatrywania i dowozu, zabezpieczenia medycznego.

Ponieważ w działaniach obronnych istnieje duże prawdopodobieństwo powstawania znacznych strat w transporcie, zaopatrzeniu, siłach i środkach zabezpieczenia medycznego, zachodzi konieczność operatywnego kierowania tyłami. Polega ono na dokonywaniu - stosownie do zaistniałej sytuacji - zmian w planie zabezpieczenia tyłowego, precyzowania wniosków i przedstawienie ich dowódcy, a następnie dokonanie odpowiedniego manewru siłami i środkami zabezpieczenia tyłowego, zarówno w ramach jednego jak i pomiędzy kolejnymi ogniwami dowodzenia.

Podstawą sprawnego dowodzenia tyłami jest ciągłe dysponowanie przez kwatermistrza dywizji aktualnymi informacjami o sytuacji taktycznej, stanie zapasów i możliwościach transportowych w oddziałach i jednostkach tyłowych, aby na czas wprowadzić nieodzowne zmiany, które zapewniłyby warunki pełnego i terminowego zabezpieczenia broniących się wojsk.

O sytuacji tyłowej kwatermistrz melduje na TSD armii w ustalonych terminach lub doraźnie. Informacje te wpłyną na decyzje przełożonego co do wzmocnienia siłami i środkami zabezpieczenia tyłowego podległych ogniw zaopatrywania.

OPRACOWALI:

/-/ płk doc.dr hab. Wiesław WÓJTOWICZ  
/-/ kpt.dr inż. Grzegorz WISNIEWSKI

Wydrukowano w 15 egz.

Egz.nr 1-15 Bib.Nauk DZS

Wyk.płk Wójtowicz

kpt. Wiśniewski

Druk A.W.

Druk ASG WP nr 080/0344/WW

Kor.EA.

